ERDI AROAREN HASIERA (1)

Bete hurrengo hutsuneak informazioa ateratzen liburutik:

ERROMATAR INPERIOAREN ZATIKETA ETA INBASIOA

351.	Odoakro	Mendebaldeko	Istanbul	Rezesvinto
Justiniano	Erroman	bandaloak	Konstantinoplan	Bizantziar Inperioa
395.	hunoak	Germaniarrak	476.	Katalauniar zelaietako
Petronio Maximo	Romulo Augustulo	Dardaneloak	Teodosio	Konstantino

(1)……………………….. urtean, **(2)**……………………….. enperadoreak bitan zatitu zuen Inperioa, hobeto defendatu ahal izateko: **(3)**……………………….. Erromatar Inperioa, hiriburua **(4)**……………………….. zuena, eta Ekialdeko Erromatar Inperioa, hiriburua (5)……………………….. zuena . Azken lurralde horretan, Inperioak beste mila urtez iraun zuen, baina izen berri batekin: **(6)**……………………….. .

Mendebaldean, berriz, enperadoreak ez ziren **(7)**……………………….. geldiarazteko gai izan. Izan ere, 451. urtean, **(8)**……………………….. gudua galdu ondoren, Galiatik bota zituzten eta Erromatar Inperioan sartu ziren bortizki. **(9)**……………………….., berriz behin betiko ezarri ziren Inperioko lurretan, baina erromatarren eta germaniarren arteko elkarbizitza gero eta zailagoa bilakatu zen. Enperadoreen boterea izugarri ahuldu zen, eta **(10)**……………………….. urtean, **(11)**……………………….. germaniar buruzagiak tronutik kendu zuen Mendebaldeko Erromatar Inperioko azken enperadorea, **(12)**……………………….. izeneko hamar urteko haurra. Horrela desegin zen Erromatar Inperioa mendebaldean.

<u>ERDI AROAREN HASIERA (2)</u>

Bete hurrengo hutsuneak informazioa ateratzen liburutik:

NOLA GOBERNATZEN ZIREN GERMANIAR ERRESUMAK?

lur-jabeen	gobernu-buruena	militarra	agintari	idatzi gabeko legeak
errege-erreginen	lege idatziak	dukeena	kontseilu	gotzainen

Germaniar Erresumak **(1)**……………………….. agintepean zeuden. Monarkek **(2)**……………………….. baten laguntza zuten, gobernu-gaietan eta justizia ezartzeko unean aholkua emateko.

Lurralde batzuetan, aginte militarra **(3)**……………………….. zen, konkistatu zituzten herrietako buruak, eskuarki. Hirietan, berriz, agintea kondeen eta (4**)**……………………….. esku zegoen.

Germaniarrek **(5)**……………………….. zituzten; horrela, bada, ahoz aho transmititzen zituzten, belaunaldiz belaunaldi.

ERDI AROAREN HASIERA (3)

Bete hurrengo hutsuneak informazioa ateratzen liburutik:

BISIGODOEN ERRESUMAKO POLITIKA- ETA GIZARTE-ANTOLAKETA.

1	Oinordetzako monarkia	Hautapenezko monarkia	Monarkia absolutua
2	Aula Regia kontseiluaren	Foru Juzgoaren	Foru Batzordearen
3	Konblabeetan	Kontzilioetan	Biltzarretan
4	Morroiak	Esklaboak	
5	Nekazaritza	Abeltzaintza nomada	Ehiza eta bilketa
6	Elizarekin	Monarkiarekin	Nobleziarekin
7	San Antonio	San Isidoro	San Isidro
8	Eskulturan	Pinturan	Urregintzan

Politikaren ikuspuntutik, bisigodoek **(1)**……………………….. zuten, eta horrek borroka eta botere-gatazka ugari ekartzen zituen. Gatazka horien ondorioz, aldian-aldian errege bat hiltzen zuteneta beste bat jartzen zen haren tokian.

Erregeak **(2)**……………………….. laguntza zuen errege-etxea administratzeko, bai eta duke eta kondeena ere. Azken horiek probintziak eta hiriak gobernatzen ziztuzten.

Erabakiak **(3)**……………………….. hartzen ziren, Aula Regiaren eta kleroaren parte-hartzearekin.

Gizarteari zegokionez, nobleek eta klerikoek kargu politikoak zituzten, eta lur gehienen jabe ziren. Biztanleen gehiengoa, baina, nekazaria zen. Haietako batzuk nekazari libreak ziren, eta beste batzuk (4)……………………….. .

Horrela, bada, erresumako ekonomia-jarduera nagusia **(5)**……………………….. zen.

Kultura eta artea **(6)**……………………….. lotuta zeuden. Intelektualen artean, aipatzekoak dira San Leandro eta **(7)**……………………….. , *Etimologiak* izeneko lanaren egilea, azken hori. Arte bisigodoaren aztarna gutxi iritsi gaur egunera arte. Arkitekturaren alorrean nabarmendu ziren, bai eta **(8)**……………………….. ere.

ERDI AROAREN HASIERA (4)

Aukeratu erantzun zuzenak eta jarri azpian dagoen taulan:

BIZANTZIAR INPERIOA.

1.- Nork konkistatu zuen Bizantziar Inperioan? Zer urtetan?

A. Omeiatarrek, 750. urtean.
B. Mongoliarrek, 1395. urtean.
C. Turkoek, 1453. urtean.

2.- Non jasotzen ziren Inperio osoan indarrean zeuden legeak?

A. Justinianoren Kodean.
B. Foru Juzgoan
C. Teodoraren Kodean.

3.- Zer eraikin ospetsu eraiki zen Konstantinoplan Justinianoren garaian?

A. Meskita Urdina.
B. Konstantinoplako hipodromoa.
C. Santa Sofia Basilika.

4.- Zer beste izen jasotzen zuen Bizantzioko Enperadoreak?

A. Bisirra.
B. Basileusa.
C. Kalifa.

5.- Zer lurralde gelditzen zitzaizkion Bizantziar Inperioari konkistatu zutenean?

A. Konstantinopla, Siria eta Palestina.
B. Siria eta Afrikako iparraldea.
C. Hiriburua soilik, Konstantinopla.

1		2		3		4		5	

ERDI AROAREN HASIERA (5)

Bete hurrengo hutsuneak:

BIZANTZIAR GIZARTEA

funtzionarioak	erlijioso	Konstantinoplako patriarka	erregea
etxeko lanak	noblezia	*basileusa*	nekazari libreek
kleroaren	jopuak	biltzarra	

Bizantziar gizarteak piramide-egitura zuen. Gailurrean **(1)**……………………….. zegoen. Hare azpian, berriz, honako hauek: **(2)**……………………….. (agintari **(3)**……………………….. gorena), goi-kleroa eta (4)……………………….. .

Hurrengo multzoa eskulangileek, merkatariek, soldaduek eta **(5)**……………………….. osatzen zuten.

Piramidearen oinarrian **(6)**……………………….. eta esklaboak zeuden, nobleziaren eta **(7)**……………………….. jabegoetan **(8)**……………………….. egiten eta lurrak lantzen zutenak.

EKIALDEKO ZISMA

Aukeratu termino zuzena:

1	idoloak	jainkoak	ikonoak
2	1000.	1054.	1453.
3	erregearen	aita santuaren	patriarka
4	heterodoxoa	ortodoxoa	katolikoa

VII. mendean, enperadoreek debekatu egin zutenirudi erlijiosoak edo **(1)**……………………….. gurtzea, baina monjeen eta herritarren presioaren ondorioz, debekua indargabetu behar izan zuten. Ekialdeko Zisma **(2)**……………………….. urtean gertatu zen, hau da, Eliza behin betiko zatitu zen:

batetik, Eliza katolikoa, **(3)**……………………….. agintea aitortzen zuena; eta, bestetik, bizantziar Eliza **(3)**……………………….., Konstantinoplako patriarkaren agintea aitortzen zuena.

<u>ERDI AROAREN HASIERA (6)</u>

Bete hurrengo hutsuneak:

ISLAMIAR INPERIOKO ANTOLAKETA POLITIKOA

1	Erregea	Emirra	Kalifa
2	Valiek	Kadiek	Bisirrek
3	Emirrek	Bisirrek	Kadiek
4	Bisirrak	Valiak	Kadiak
5	Bisirra	Kalifa	Emirra

Islamiar Inperioan, agintari gorena **(1)**……………………….. zen. Aginte absolutua zuen, eta armada indartsua. Hainbat funtzionarioren laguntza zuen:

- **(2)**……………………….. probintziak gobernatzen zituzten.
- **(3)**……………………….. Koranean ezarritako legeen araberako justicia aplikatzen zuten.
- **(4)**……………………….. kontseilariak edo ministroak ziren.

(5)……………………….. probintzia bateko vali gisara jarduten zen printzipe edo noblea zen; horrez gainera, aginte militarra zuen.

ISLAMAREN HEDAPENA

Aukeratu erantzun zuzena:

1.- Zer urtetan konkistatu zuten Bagdad? Nork konkistatu zuen?

A. 661. urtean. Turkoek.
B. 750. urtean. Abu al Abbasek.
C. 1258. urtean. Mongoliarrek.

2.- Zer garaitan antolatu zen lurraldea emirerri edo probintziatan?

A. Kalifaldi ortodoxoan.
B. Omeiatarren kalifaldian.
C. Abbastarren kalifaldian.

3.- Zer da jihada?

A. Egutegi musulmanaren hasiera markatu zuen gertaera.
B. Islamiar Inperioko agintari gorenaren izena.
C. Gerra santua; horren bidez defendatu eta hedatu zuten armada musulmanek islama.

4.- Zein izan zen Inperioko hiriburua abbastarren kalifaldian?

A. Bagdad.
B. Medina.
C. Damasco.

5.- Zer garaitan iritsi zen Islmiar Inperioa haren hedapen gorenera?

A. Kalifaldi ortodoxoan.
B. Omeiatarren kalifaldian.
C. Abbastarren kalifaldian.

1		2		3		4		5	